

הַלְכָּה • כְּפִתָּה ג'

חֲדָשׁ אֱלוֹל

מִנְהַגֵּי חֲדָשׁ אֱלוֹל וְהַחֲכָנָה לַיָּמִים הַנּוֹרָאִים

שְׂאֵלָה לַפְּתִיחָה

לפני מבחן גדול – מה אנחנו עושים כדי להתכונן?

ראש השנה הוא «יום הדין». חודש אלול הוא חודש ההכנה שלנו.

אַלּוּל – יְמֵי רָצוֹן

בראש חודש אלול עלה משה רבנו להר סיני לקבל את הלוחות הנשגבים. הוא היה שם ארבעים יום, וירד בעשרה בתשרי – ביום הכפורים.

לכן הימים האלה הם «יְמֵי רָצוֹן» ו«יְמֵי רַחֲמִים»: ה' מקבל את מי שחוזר בתשובה כל השנה, אבל בימים האלה – עוד יותר.

השם «אַלּוּל» רמוז בפסוק «אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי» (שיר השירים ו, ג): ראשי התיבות שלו הם א-ל-ו-ל.

«מֵרֵאשׁ חֹדֶשׁ אֵלּוּל עַד אַחֵר יוֹם הַכִּיפּוּרִים הִמָּה יְמֵי רְצוֹן. וְאַף כִּי בְּכָל הַשָּׁנָה
הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא מִקְבֵּל תְּשׁוּבָה מִן הַשְּׂבִיִּים אֵלָיו בִּלְבַב שָׁלֵם, מִכָּל מְקוֹם יָמִים אֱלֹ
מוֹבַחֲרִים יוֹתֵר וּמְזוּמָּנִים לְתִשְׁבּוּבָה»

(קיצור שולחן ערוך, סימן קכח, סעיף א)

רְאִשֵּׁי תִּבּוֹת

האות הראשונה של כל מילה

תְּשׁוּבָה

לחזור לדרך הטובה ולתקן את מה
שעשינו

יְמֵי רְצוֹן

ימים שבהם ה' שמח לקבל את
התשובה שלנו

שׁוֹפָר וְ«לְדָוִד ה' אוֹרִי»

בחדש אלול נוהגים לְתַקֵּעַ בַּשּׁוֹפָר בבית הכנסת אחרי תפילת שחרית. תוקעים: תקיעה, שברים, תרועה, תקיעה.

למה? כי קול השופר מְעוֹרֵר את הלב לתשובה, כמו שעון מעורר שמזכיר: «הגיע הזמן לחשוב על המעשים שלנו».

בערב ראש השנה לא תוקעים, כדי להבדיל בין התקיעות של אלול (מנהג) לבין התקיעות של ראש השנה (מִצְוָה).

עוד מנהג: אומרים בכל יום את הַמְזִמּוֹר «לְדָוִד ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי» (תהילים כז), מראש חודש אלול ועד שמיני עצרת.

«נוהגין לתקוע שופר בחודש זה... וטעם התקיעות בחודש זה, כדי לעורר את העם לתשובה, כי כן הוא הטבע של השופר לעורר ולהחריד»

(קיצור שולחן ערוך, סימן קכח, סעיף ב)

מִנְהַג

דבר שעם ישראל נוהג לעשות

מִזְמֹר

שיר מספר תהילים

מַעוֹרָר

מעיר, גורם לנו להתעורר ולחשוב

אַמִּירַת הַסְּלִיחוֹת

סְלִיחוֹת הֵן תְּפִילוֹת וּבִקְשׁוֹת שֶׁבִּהֵן אֲנַחְנוּ מִבְּקָשִׁים מִה' שִׁיסְלַח לָנוּ. אוֹמְרִים אוֹתָן מוֹקֵדֶם בְּבוֹקֶר, בְּאַשְׁמֹרֶת – לִפְנֵי שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ זֹרַחַת.

יֵשׁ שְׁנֵי מִנְהָגִים: בְּנֵי יַעֲדוֹת הַמִּזְרָח (הַסְּפָרְדִּים) אוֹמְרִים סְלִיחוֹת מֵרֵאשׁ חוֹדֶשׁ אֱלּוּל וְעַד יוֹם הַכִּיּוֹרִים.

בְּנֵי אֲשַׁכְנַז מֵתַחִילִים לומר סְלִיחוֹת בְּיוֹם רֵאשׁוֹן (מוֹצָאֵי שַׁבָּת) שֶׁלִּפְנֵי רֵאשׁ הַשָּׁנָה. אִם רֵאשׁ הַשָּׁנָה חָל בְּיוֹם שְׁנִי אוֹ שְׁלִישִׁי – מֵתַחִילִים שְׁבוּעָה לִפְנֵי כֵן.

בְּסְלִיחוֹת אוֹמְרִים אֶת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַרְחָמִים: «ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן...».

«נוהגים לקום באשמורת לומר סליחות ותחנונים, מראש חודש אלול ואילך עד יום הכיפורים. הגה: ומנהג בני אשכנז אינו כן... ועומדים באשמורת לומר סליחות ביום ראשון שלפני ראש השנה»

(שולחן ערוך, אורח חיים, סימן תקפא, סעיף א (והגהת הרמ"א))

מִדּוֹת הַרְחָמִים

הדרכים שבהן ה' מרחם עלינו

אֲשְׁמֶרֶת

השעות המוקדמות של הבוקר, לפני הזריחה

סְלִיחוֹת

תפילות שבהן מבקשים מה' סליחה

תשובה, תפלה וצדקה

בספרי ההלכה כתוב שבחודש אלול צריך להזדרז בשלושה דברים: תשובה, תפלה וצדקה.

תשובה – גם על דברים שבין אדם לחברו: מבקשים סליחה מחבר שפגענו בו, ומשלימים עם מי שרבנו איתו.

תפילה – מתפללים בכוונה ואומרים תהילים. צדקה – נותנים לעניים ועוזרים למי שצריך.

עוד מנהגים: בודקים תפלין ומזוזות, וכשכותבים מכתב לחבר מאחלים לו «כתיבה וחתומה טובה».

«אִישׁ לְרַעְהוּ וּמִתְנֹת לְאֲבִיוָנִים», רֹאשִׁי תִיבוֹת אֱלֹל. רִמְזוּ לְשִׁלּוּשׁ דְּבָרִים, שֶׁהֵם
תְּשׁוּבָה תְּפִלָּה צַדִּיקָה, שְׁצָרִיכִין לְהִזְדַּרֵּז בָּהֶם בְּחֹדֶשׁ זֶה»

(קיצור שולחן ערוך, סימן קכח, סעיף א)

מְזוּזָה

קִלֵּף עִם פִּרְשׁוֹת «שִׁמְעָה» שְׁקוּבָעִים עַל
פֶּתַח הַבַּיִת

לְהַנְשָׁלִים

לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם אַחֲרֵי רִיב

לְהִזְדַּרֵּז

לַעֲשׂוֹת מַהֵר וּבְחֶשֶׁק

שְׁלוֹשָׁה דְּבָרִים שֶׁמְזַדְרָזִים בָּהֶם בְּאֵלּוּל

צִדָּקָה

נותנים ועוזרים למי שצריך

תְּפִלָּה

מתפללים בכוונה, אומרים
תהילים

תְּשׁוּבָה

מבקשים סליחה ומשלימים

1. למה ימי אלול נקראים «ימי רצון»?

כי משה עלה אז לקבל את הלוחות השניים

כי יש בהם חופש גדול

כי הם חמים

2. איזה מזמור אומרים בכל יום באלול?

«שיר המעלות»

«לדוד ה' אורי»

«אשרי»

3. מתי מתחילים בני אשכנז לומר סליחות?

בראש חודש אלול

במוצאי שבת שלפני ראש השנה

ביום כיפור

פְּתִיבָה וַחֲתִימָה טוֹבָה!

משימה לבית: בחרו החלטה טובה אחת לחודש אלול – בתשובה,
בתפילה או בצדקה – וספרו עליה בכיתה.